

Täysistunto

Torstai 29.9.2016 klo 15.59—19.30

2.3. Suullinen kysymys karenssisäännöistä (Silvia Modig vas)

Suullinen kysymys SKT 91/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Modig.

Keskustelu

16.36 **Silvia Modig vas:** Arvoisa rouva puhemies! Eilen me kuulin uutisen siitä, että taas yksi merkittävässä asemassa oleva kokoomusvaikuttaja siirtyy yksityisen, monikanallisen terveydenhuollon yrityksen palvelukseen. Kokoomuksen ministeriryhmän erityisavustaja siirtyy liiketoiminnan kehityspäälliköksi eli kauppaamaan yksityisiä palveluita julkiselle sektorille. Samaan aikaan kokoomus on kääntänyt koko sote-uudistuksen suuntaa ja tehnyt siitä yhden Suomen suurimmista yksityistämishankkeista. Työpaikkoja saa toki vaihtaa, mutta kun yhtenä päivänä valmistelee suuria lakimuutoksia ja on keskeisellä paikalla tekemässä sote-uudistusta ja seuraavana päivänä saa merkittävän pestin lakimuutoksen suurelta hyötyjältä, herää väistämättä kysymys siitä, olisiko tarpeellista, että vastaavissa tilanteissa voitaisiin asettaa määräaikainen kilpailukiello. Kysyn siksi hallitukselta, varapääministeri Soinilta: ettekö näe ongelmaa siinä, että samat ihmiset valmistelevat ensin julkisten palveluiden yksityistämistä ja hyppäävät sen jälkeen lakimuutoksista hyötyvien suuryritysten johtoon keräämään bonuksia ilman minkäänlaista karenssia?

16.38 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietenkin ongelmallista, jos näitä tietoja käytetään hyväksi. Se on täysin selvä asia, mutta minun ymmärtääkseni niin ministerit kuin tärkeimmät avustajat ovat tehneet sitoumuksen siitä, että näin eivät tee. Minulla ei ole kompetenssia mennä arvioimaan yksityisen henkilön työpaikan vaihtoa, mutta yleisellä tasolla, edustaja Modig, te olette oikeassa. Näissä pitää olla pelisäännöt, joilla pystytään varmistamaan myöskin, että tällaisista kermankuorintaa ei tapahdu. En tässä lähde yksityiskohtiin, kuka on mennyt mihinkin ja kuka ei, vaan meillä täytyy olla selkeät pelisäännöt, että sitä tietoa, jonka tietää hallituksessa — tai mitä tahansa sisäpiiritietoa, olkoon kysymys sitten taloudesta, osakkeista, myynneistä — ei saa käyttää väärin. Ja jos sitä käyttää, (Puhemies: Aika, ministeri Soini!) se on rikos. (Jukka Gustafsson: Nyt oli jo vähän vanhaa Soiniakin mukana!)

16.39 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta on tietenkin päivänselvää, että tämä herättää keskustelua, ja hyvä, että keskustellaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2016 vp

Mitä tähän itse kysymykseen tulee, niin hallitushan on antanut karenssilainsäädäntöesityksen eduskunnalle. Se on käsiteltyssä täällä, ja sen tarkoituksena on nimenomaan tällaisiin tapauksiin saada pelisäännöt selväksi. On jo aikaisemmin havaittu, että näille pelisääntöjen selkeyttämisille on selkeää tarvetta. Täytyy kuitenkin sanoa se, että välttämättä tämä karenssilainsäädäntökään ei ratkaise kaikkia ongelmia. Esimerkiksi ihan ajatuksena: jos me asetamme valtiolta yksityisen sektorin palvelukseen lähteneelle karenssin, niin hänelle pitäisi sitten maksaa palkkaa siitä, että hän on sen väliajan kotona. Tämäkään ei ole aivan yksiselitteistä. Mutta joka tapauksessa tämä pitää arvioida, käydä selkeästi läpi. Me tarvitsemme näihin asioihin selkeät pelisäännöt.

Mitä tulee sote-uudistukseen, niin kaikki tiedot, mitä soteen liittyy, ovat julkisia. Ei ole sellaista salatiedettä, mitä ehkä joidenkin mielestä tässä nähdään.

Mutta kaiken kaikkiaan (Puhemies koputtaa) minusta on hyvä, että ihmiset (Puhemies: Aika!) liikkuvat julkiselta yksityiselle ja päinvastoin.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä puheenvuoro varsinaiselle vastuuministerille. — Ministeri Vehviläinen.

16.40 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän valtion virkamieslakiin liittyenhan tosiaankin täällä eduskunnassa hallintovaliokunnassa ovat juuri asiantuntijakuulemiset käynnissä, ja varmaan mietintökin pian valmistuu. Se on minusta tärkeää, että näin tehdään, koska meillä on ollut jo vuodesta 2007 lähtien erilaista suositusta tämän osalta, ja 2014 eettinen neuvottelukunta esitti, että tällainen tulisi myös lainsäädäntöön. Siksi ollaan tässä liikkeellä. Ja kuten tässä ministeri Orpo sanoi, niin se tarkoittaa uusissa virkasuhteissa sitä, että jos tehdään tällainen karensisopimus, niin samalla myös työnantaja sitoutuu siihen, että maksetaan sen vuoden ajalta — vuosi on se maksimikarenssiaika — myös palkka.

Ministereitten osalta totean sen, että silloin kun tämän hallituksen ministerit aloittivat, niin me annoimme vapaaehtoisen sitoumuksen siitä, että jos tiedämme, että olemme siirtymässä toisiin tehtäviin ministerikauden aikana tai välittömästi sen jälkeen, niin siitä pitää antaa ilmoitus pääministerille.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.41 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen iloinen, että ajatus karenssista saa hallituksessa kannatusta.

Tämä sote-uudistus on elintärkeä uudistus suomalaisen yhteiskunnan kannalta, ja ministeri Soinin mainitsema kermankuorinta tässä yhteydessä on voitava estää. Viime hallituskaudella meillä tuntui olevan puoluerajat ylittävä yhteisymmärrys siitä, että sote-uudistuksella pitää vahvistaa julkisia palveluita ja taata palveluiden integraatio. Nyt kokoomus on ajanut laajan valinnanvapauden mallin, joka muuttaa koko uudistuksen luonnetta aivan täysin. On todennäköistä, että jos tämä uudistus toteutuu nykyisen hallituksen suunnitelmiin mukaan, isot, monikansalliset terveysalan toimijat tulevat ostamaan pienet, mahdollisesti kotimaiset toimijat ulos markkinoilta — ja kuten tiedämme, useat näistä monikansallisista terveysjäteistä eivät kovin mielellään maksa veroja Suomeen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2016 vp

Haluaisin kysyä siksi teiltä, valtiovarainministeri Orpo: Miten sote-uudistuksessa varmistatte sen, että meidän sosiaali- ja terveyspalveluihin laitettavat verorahat eivät päädy näiden monikansallisten veroja välttelevien yritysten voittoihin? Miten varmistatte sen, että sairaiden ihmisten maksamat asiakasmaksut ja koko muu (Puhemies koputtaa) verovaroin kustannettu toiminta (Puhemies: Aika!) ei siirry julkisesta taloudesta... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

16.42 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisen tarkoitus on se, että me saamme verorahat riittämään niin, että meillä on mahdollisimman hyvät palvelut jokaiselle suomalaiselle. Hoitoon pääsee silloin, kun sitä tarvitsee, tämä on aivan oleellinen lähtökohta. Yhtä tärkeä lähtökohta on se, että veronmaksajien euroista pidetään huolta. Me emme tietenkään tee sellaista järjestelmää, jossa joku pääsisi kuppaamaan meidän rahojamme, ja me tulemme pitämään siitä valmistelussa huolen. Uskon, että vastuuministeri Rehula voi kertoa tästä lisää. Ja sehän, että käytetään tähän valinnanvapautta, on upea asia. Ihminen saa itse valita sen, mistä palvelunsa hakee.

Sitten toinen: Hyödynnetään markkinoita. Huom. Julkinen sektori hyödyntää markkinoita, ei päinvastoin. Markkinat eivät hyödynnä julkista sektoria, eivät tule viemään veronmaksajien rahoja. (Välihuutoja)

16.43 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valinnanvapautta me kaikki kannatamme, mutta sosiaali- ja terveysuudistuksessa, jota te nyt ajatte, ei ole kysymys ihmisten, tavallisten suomalaisten, valinnanvapaudesta, vaan tässä on kysymys siitä, että annetaan vapaus suurille, monikansallisille, veroparatiiseista käsin toimiville yrityksille valita, maksavatko ne veroja meidän yhteisistä rahoistamme.

Arvoisa rouva puhemies! Viime kaudella kaikki kahdeksan eduskuntapuoluetta tekivät yhdessä sote-uudistusta, oppositio pyynnöstä otettiin mukaan, ja oikein olikin. Tällä kertaa hallitus on kolmeen pekkaan ajanut tätä sote-uudistusta. Keskusta ja perussuomalaiset, jotka viime kaudella otettiin oppositiosta mukaan, ovat unohtaneet ne vaatimukset. Viime kaudella seitsemän puoluetta vastusti yksityistämistä, yksi puolue sitä kannatti. Arvoisa varapääministeri Timo Soini, tällaiset loikat, joista nyt puhutaan, olisivat estettävissä sillä, ettei anneta yksityisten riistää meidän sosiaali- ja terveyspalveluita. Miksi ihmeessä te annoitte kokoomukselle periksi, (Puhemies koputtaa) vaihdotte mielipidettä vaalien jälkeen?

16.45 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Arhinmäki, tiedän erittäin hyvin, että tätä ratkaisua viime kaudella yritettiin. Miksi se ei toteutunut? Teimme yhdessä sellaisen ratkaisun, joka ei läpäissyt perustuslakiesitystä. Sen takia se epäonnistui. Ei ollut kysymys siitä, ettei meillä ollut halua tehdä, sitä ei vain semmoisena voinut toteuttaa, ja tässä maassa pitää noudattaa lakeja. Nyt teemme uuden yrityksen, ja voin sanoa, että en varmasti aja sellaista lakia, eikä tämä hallitus, aivan niin kuin ministeri Orpo sanoi. Meidän ainoa tavoitteemme on se, että me niukemmilla määrärahoilla, joihin meillä paine on, pystymme hoitamaan ihmiset sairauden perusteella, emme lompakon perusteella. Se on tämän hallituksen linja. (Satu Hassi: Kieltäkö perustuslaki hallitus—oppositio-yhteistyön?)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2016 vp

16.46 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! På tal om landskapsreformen så är det anmärkningsvärt att Kommunförbundets styrelse i ganska kritiska ordalag uttalat sig om regeringens landskapsreform som för närvarande är på utlåtandebord.

Arvoisa puhemies! Kuntaliitto arvioi varsin kriittisesti lausuntokierroksella olevaa sote- ja maakuntauudistuksen lakipakettia. Hyvin merkillä pantavaa on, että Kuntaliiton hallitus yksimielisesti — huom., yksimielisesti — on sillä kannalla, että myös uudessa maakuntamallissa kunnilla tulee olla oikeus omistaa ja perustaa valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita tuottavia yhtiöitä. Kysyn nyt arvoisilta ministereiltä: Miten Kuntaliiton yksimielinen kanta, että kunnilla pitäisi myös vastaisuudessa olla oikeus tuottaa palveluita, vaikuttaa koko uudistuksen valmisteluun? Muuttuuko nyt linja?

16.47 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän valmistelun, joka on nyt vaiheessa — tilanteessa, jossa lakikokous on lausuntokierroksella — yksi keskeinen tavoite on ollut avoimuus. Välihuutoja tuli aiempien puheenvuorojen aikana siitä, keitä on pidetty syrjässä ja ketkä ovat olleet mukana. Kaikki se aineisto, joka valmisteluun liittyy, on ollut ja on avointa.

Toisekseen, mitä tulee Kuntaliiton lausuntoon, niin Kuntaliitolle kuin oppositiollekin sellaisia terveisiä, että edellinen eduskunta, edellisen eduskunnan perustuslakivaliokunta, ohjeisti ja evästi, mikä on tukena tälle tämänhetkiselle valmistelulle siitä, mikä voi olla kunnan rooli jatkossa.

16.48 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvin tärkeätä, että Suomessa puututaan yritysten aggressiiviseen verosuunnitteluun. Meillä on kaksikin tuoretta korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisua, jotka ovat merkinneet sitä, että useassa tilanteessa tällainen aggressiivinen verosuunnittelu katsotaan lain kieltämäksi veronkierroksi. Eilisessä Kauppalehdessä verokonsultit valittivat sitä, että Suomen liian tiukka hallinto- ja oikeuskäytäntö voi johtaa jopa siihen, että emme saa Suomeen niitä investointeja, joita Suomeen halutaan. Mielestäni tämä kertoo siitä, toisin kuin oppositio antoi ymmärtää, että Suomessa puututaan aggressiiviseen verosuunnitteluun, ja se on hyvä niin. Jos jotkin yritykset liian paljon kiinnittävät huomiota verotuksen välttämiseen, niin he varmasti joutuvat siitä vähintään julkisesti vastaamaan, ja se on sellainen seikka, jonka asiakkaat, jotka saavat jatkossa valita itse terveyspalvelujensa tuottajan, voivat — ja joka heidän ehkä tuleekin — ottaa huomioon valintoja tehdessään.

Mitä tähän sote-uudistukseen kaiken kaikkiaan tulee, niin siinä valinnanvapaudessahan nimenomaan on kyse siitä, että asiakas, potilas, saa itse valita. Tänä päivänä valinnanvapaus on sellaisella asiakkaalla tai potilaalla, jolla on siihen varaa, sote-uudistuksen jälkeen myös muilla, eikö niin, ministeri Rehula?

16.49 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lausuntokierroksella olevassa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa on kriteerit sille, mitkä edellytykset pitää täyttää, jotta voi tulla palvelutuotannon piiriin, julkisin varoin rahoitettujen palvelujen piiriin. Toisekseen, lausuntokierroksella olevassa säädöskokonaisuudessa on perustuslain 124 §:stä johtuen se, että niiltä toimijoilta, jotka käyttävät julkista valtaa ja julkisia rahoja, tullaan edellyttämään sitä, että niin päätök-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2016 vp

senteko kuin eurojen käyttökin on avointa julkisuusperiaatteiden mukaisesti. Me olemme valmistelemassa lainsäädäntöä, ja toivon mukaan eduskunta aikanaan hyväksyy senkaltaisen lainsäädännön, että nämä opposition sinänsä retorisesti hienosti esitetyt lauseet olisivat aiheettomia. Ollaan tilanteessa, jossa tämä kaikki on alttiina nyt. Odotan palautetta, odotan kommentteja ja lausuntoja siitä, onko tämä taso, millä nyt ollaan, riittävä, mutta se, mitä on nyt kirjoitettu, tukeutuu kyllä perustuslain 124 §:ään.

16.50 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että ministeri Rehulalla riittää uskoa. Ei voi muuta kuin toivottaa onnea ja menestystä etenkin tilaaja—tuottaja-mallille, joka ei pienemmässäkään mittakaavassa ole muilla aloilla välttämättä toiminut.

Mutta kun nämä 18 sote-aluetta nyt on valittu ja puhumme täällä myös verotuksesta, jonka edustaja Zyskowicz hyvin nosti esille, niin edelleen palaan näihin kokoomuksen työpaikanvaihtoviikkoihin ja siihen, mitä Attendon, Mehiläisen ja Terveystalon sisällä ja ulkona tapahtuu. On hyvä, että uutta lainsäädäntöä valmistellaan, mutta kysyisin vielä sitä — totta kai työntekijöillä pitää olla oikeus vaihtaa työpaikkaa, se on selvää — millä aikataululla ja miten te aiotte tuoda tätä uutta lainsäädäntöä eduskuntaan ja millä tavalla se puutuu näihin asioihin. (Eduskunnasta: Se on jo täällä!)

16.51 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanoin vissiin hetki sitten epäselvästi. Se on täällä käsiteltävänä, se annettiin tänne touko-kesäkuun vaihteessa ja on hallintovaliokunnassa minun käsitykseni mukaan. Asiantuntijakuulemiset ovat hyvässä vauhdissa, ja siitä tehdään mietintö erittäin pian. Eli päätämme siitä varmaan tässä yhteisesti parin viikon päästä täällä isossa salissa.

Samalla haluan tässä todeta sen, että tämä ei ole kyllä ihan ainoa tapa, joka tämän nyt ratkaisee, mutta on hyvä asia, että laitetaan lakiin säädökset. Tämä nostattaa kysymyksen myös tietysti sinne kuntapuolelle ja myös maakuntauudistuksen osalle, ja me olemme linjanneet sillä tavalla hallituksen reformiministerityöryhmässä, että me haluamme viedä myös sinne kuntapuolelle ja myös maakuntalakiin nämä samat säädökset, että ne ovat samalla tavalla analogiset ja yhdenvertaiset sitten, kun ollaan täällä julkisella puolella työssä. Kunnan osalta on vähän eri asia: siellä suurin osa työsuhteista on työsopimussuhteita eikä virkasuhteita.

16.52 Vesa-Matti Saarakkala ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Joo, meillä on tosiaan hallintovaliokunnan käsittelyssä tämä uusi lainsäädäntö koskien näitten virkamiesten karenssia, ja mielestäni nämä viime päivien loikkaukset julkiselta puolelta yksityisen palvelukseen osoittavat kyllä, että tarve tarkemmalle sääntelylle on. Mutta tässä uudessa sääntelyssä on myös monia isoja kysymyksiä, kuten se, että mikäli esimerkiksi joku keskitason virkamies siirtyy yksityisiin tehtäviin, tai siirtyy siis pois siitä omasta virastaan, siirtyy vaikkapa itse toiminimellä tekemään konsulttitöitä, oli sitten toimeksiantoja tai ei, niin hän saisi sitten kotiin kannettuna vuoden palkan. Onko valtiovarainministerillä mitään laskelmia tästä, koska tämä on aika keskeinen kysymys, mikäli tämä aiotaan saada maaliin? (Ben Zyskowicz: Suo siellä, vetelä täällä!)

16.53 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Tämä hallituksen esitys kuuluu minun valmisteluvastuulleni, ja totean, että on todellakin näin, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2016 vp

se karenssiaika voi olla korkeintaan yhden vuoden, ja siltä ajalta, jos tällainen karenssi laitetaan, tehdään karenssisopimus tämän uuden virkasuhteisen henkilön kanssa, ja täytyy maksaa se palkka sellaisenaan.

Mutta sitten: Tämä olisi ollut mahdollista jo nyt. Meillä on todellakin ollut vuodesta 2007 saakka jo suositukset olemassa, ja minun käsitykseni mukaan tätä ei ole kovinkaan käytetty. Tämä varmaan juuri tästä syystä johtuen, että sitä ei haluta myöskään turhaan käyttää, aiheuttaa semmoisen aika ison kynnyksen. Mutta sitten toisaalta, kun tulee tapauksia aina silloin tällöin, se virittää tätä keskustelua.

Nyt minä uskoisin siihen, että kun me saamme lain voimaan, niin uusien virkasuhteitten osalta, missä on tätä salassapidettävää tietoa ja virkamiehellä sellaista tietoa, josta on vai tiolovelvollisuus, sitä tullaan varmaankin käyttämään paljon enemmän. Mutta taloudelliset vaikutukset eivät ole minun käsitykseni mukaan tämän hallituksen esityksen osalta kovinkaan mittavat.

16.54 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän alkuperäiseen kysymykseen.

Tässä varapääministeri Soini ja valtiovarainministeri Orpo molemmat linjasivat, että pitää olla pelisääntöjä. Mutta ongelma nythän on juuri se, että näitä pelisääntöjä ei ole, ja sote-uudistus etenee kovaa vauhtia tähän yksityistämisen suuntaan. Nyt on juuri tullut uutisia siitä, että tämä karenssilainsäädäntöesitys saattaa viivästyä, ja haluan kysyä: millä aikataululla sitä nyt tuodaan eduskuntaan käsittelyyn, ja miksi tällaista lainsäädäntöä ei olla ulottamassa (Välihuutoja — Puhemies koputtaa) kunnallisiin viranhaltijoihin, arvoisa puhemies?

Varapääministeri Soini, kyllä se niin on, että tämä kokoomuksen ajama valinnanvapausjärjestelmä on muuttanut tämän sote-uudistuksen luonnetta täysin. Valinnanvapauden yhtenä tavoitteenahan on kasvattaa näiden yksityisten palveluntuottajien asemaa suhteessa siihen, mikä se on aikaisemmin ollut. Ja tätä tehdään julkisella rahalla. Julkinen rahahan on se, mikä potilaiden mukana jatkossa kanavoituu näiden monikansallisten (Puhemies koputtaa) terveysyritysten taskuihin.

16.56 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Niin, sanon vielä kolmannen kerran: Tämä karenssilainsäädäntö on täällä eduskunnan käsiteltävänä, hallintovaliokunnassa. Tämä ei ole viivästymässä yhtään minnekään. (Hälinää — Puhemies koputtaa) Se on täällä käsiteltävänä, ja me parin viikon päästä sen yhdessä tässä salissa toivottavasti hyväksymme.

16.56 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun oppositiosta kysyttiin tätä asiaa kolme kertaa, niin minä sanon toisen kerran: se karenssilainsäädäntö on jo täällä eduskunnassa. (Naurua)

Kysymyksen käsittely päättyi.